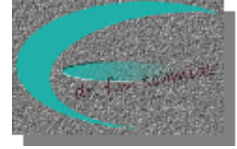

Histo-visie

Sociale wetgeving

Inleiding

Wie kent niet het kindernetwetje van Van Houten [1874] en de ongevallenwet van omstreeks 1900.

De vraag rijst natuurlijk hoe groot was die kinderarbeid in Hasselt en hoeveel ongevallen vielen er in de stad te betreuren.

De bronnen geven enig uitsluitsel.

Kinderarbeid

In 1841 vond een onderzoek plaats. In totaal telde men toen 134 jongeren die in het arbeidsproces waren ingeschakeld. Het betrof hier 62 meisjes en 72 jongens tussen de tien en zeventien jaar. 52 van hen waren ouder dan dertien jaar. Tien kinderen waren tien jaar oud, 26 elf jaar, 21 van twaalfjarige leeftijd en 19 van dertien jaar.

Deze getallen zeggen

niets of weinig als daar niet de totale bevolking naast gezet kan worden. In 1840 woonden er in Hasselt 1871 mensen. We hebben het dus over zeven procent van de bevolking. Dat lijkt me te vallen, maar wanneer we de jaarklassen berekenen dan krijgt het geheel toch een andere dimensie. Wanneer we de gemiddelde leeftijd op 60 stellen dan is elke jaarklasse gemiddeld 1,7 procent groot. Het gaat hier om 8 jaarklassen dus in totaal bijna 14 procent. De helft ervan is dus in het arbeidsproces betrokken.

Enige nuancering is nog wel geboden, omdat de groep jongeren groter zal zijn geweest dan de groep ouderen, maar desondanks mag geconcludeerd worden dat een vele jongeren al op jonge leeftijd te werk werden gesteld.

Veelal waren ze werk-

zaam in de calicotweverijen die hier door buitenstaanders werden opgericht. Zo had de firma Stork hier een textielbedrijf opgestart. In 1850 werd het verplaatst naar Zwolle, maar de Kampense firma Wolff en Bollenheim vulde het gat dat Stork achterliet weer op. De bedrijven zochten vooral goedkope arbeidskrachten. Kinderen waren dit per definitie dus vestigde men zich bij voorkeur op plaatsen waar veel goedkope kinderarbeid nog voorhanden was. Hetzelfde kan men zeggen van de mattenmakerijen. Ook hier teerde men op goedkope arbeidskrachten. Alleen al in 1876 waren in deze bedrijfstak 180 kinderen actief.

Ongevallenwet

Vandaag aan de dag lijkt het allemaal zo vanzelfsprekend. De arbodienst

Bronnen:

HCO Archeif van de negentiende eeuw van Hasselt inv.nrs. 1930 en 1929

let op de arbeidsomstandigheden. Vooral preventief handelen streeft men na. Omstreeks 1900 was hier nog geen sprake van. De arbeidsomstandigheden waren geen onderwerp van gesprek. Na de invoering van de ongevallenwet werd dit anders. Voortaan moesten bedrijven ongevallen melden en registreren laten. Een overzicht is in het archief bewaard gebleven. In de periode 1903 tot met 1909 vonden er in Hasselt 123 voorvallen plaats. In de meeste gevallen waren het blessures aan hand, arm of oog. Topjaar was 1906 toen in totaal 30 ongevallen plaatsvonden. De grootste boosdoener was in dat jaar, maar ook in de voorafgaande en volgende jaren, de werf van Van Aller. Van de 123 ongevallen vonden er 75 op de werf plaats. Op zich is dat niet zo verwonderlijk, want de werf was ook de grootste werkgever van Hasselt, maar ook dan deden verhoudingsgewijs zich hier de meeste voorvallen voor. Tweede was de mast en blokmakerij van Gerrit Nieuwenhuis. Hier ging het om totaal dertien ongelukken. Elk jaar liep wel een werknemer

hier een verwonding op. Derde was de smederij van Berends. Hier telde men in de periode acht ongelukken.

De getallen gaan er anders uitzien als we het aantal werkenden per bedrijf er in gaan betrekken. De werf had ongeveer vijftig werknemers. Met andere woorden in een periode van zeven jaar had elke arbeider kans om één of twee keer gewond te raken. Cijfers die heden ten dage gelukkig niet meer gehaald worden.

Meer over de historie van Hasselt weten of zien

www.schmidtplanet.info